

**ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วง 6 เดือนแรก
ของมารดาที่มีบุตรอายุ 6-12 เดือน ในเขตสุขภาพที่ 9 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์)**

สินศักดิ์ชนม์ อุ่นพรมมี
ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วง 6 เดือนแรก โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากผลการสำรวจสถานะสุขภาพของเขตสุขภาพที่ 9 โดยการสำรวจแบบเร็ว (Rapid survey) ระหว่าง ต.ค.-พ.ย. 2557 กลุ่มตัวอย่างคือมารดาที่มีบุตรอายุ 6 เดือนถึง 1 ปี และอาศัยในเขตสุขภาพที่ 9 จำนวน 3,703 คน

ผลการวิจัยพบว่า มารดาที่มีบุตรอายุ 6 เดือนถึง 1 ปี ในเขตสุขภาพที่ 9 จำนวนทั้งหมด 3,703 คน มีอายุ 14-48 ปี (\bar{X} = 26.97 ปี, SD=6.66) โดยในระหว่างตั้งครรภ์มีอายุ 12-46 ปี (\bar{X} = 25.47 ปี, SD=6.67) เป็นมารดาที่ตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่น (ต่ำกว่า 20 ปี) จำนวน 912 คน (24.8%) กลุ่มตัวอย่างได้รับบริการฝากครรภ์ครั้งแรกตั้งแต่อายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ (ฝากครรภ์เร็ว) และฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งคุณภาพ จำนวน 1,727 คน (47.3%) มีบุตรเป็นคนแรกจำนวน 1,852 คน (51.1%) อายุเฉลี่ยของบุตรคือ 281.58 วัน หรือ 9 เดือน 11 วัน (SD = 58.83) น้ำหนักแรกเกิดของบุตรอยู่ระหว่าง 1,100-4,805 กรัม (\bar{X} = 3,054.85 กรัม, SD=453.66) มีเด็กน้ำหนักแรกเกิดต่ำกว่า 2,500 กรัม (ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย) จำนวน 326 คน (8.8%) กลุ่มตัวอย่างเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วงแรกเกิดถึง 6 เดือน จำนวน 793 คน (21.4%) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วงแรกเกิดถึง 6 เดือนกับปัจจัยคัดสรรประกอบด้วย 1) อายุเด็ก 2) การไม่เป็นมารดาวัยรุ่น 3) การได้รับบริการฝากครรภ์เร็ว และครบ 5 ครั้งคุณภาพ 4) จำนวนบุตร และ 5) การมีน้ำหนักแรกเกิดปกติ ($\geq 2,500$ กรัม) ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกพบว่า ปัจจัยคัดสรรทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วงแรกเกิดถึง 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $p < 0.05$

ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันความสำคัญของการฝากครรภ์เร็วตั้งแต่อายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ และการฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งคุณภาพ ต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วง 6 เดือนแรก นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนครบ 6 เดือนคือ กลุ่มหญิงตั้งครรภ์และมารดาวัยรุ่น กลุ่มหญิงตั้งครรภ์แรกและมารดาที่มีบุตรคนแรก และกลุ่มทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย

คำสำคัญ : การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว ปัจจัยคัดสรร

**FACTORS ASSOCIATED WITH EXCLUSIVE BREASTFEEDING DURING THE FIRST SIX MONTHS OF LIFE IN
MOTHERS WITH CHILDREN AGES 6-12 MONTHS RESIDING IN HEALTH REGION 9
(NAKHON RATCHASIMA, CHAIYAPHUM, BURIRAM AND SURIN)**

Sinsakchon Aunprom-me

Regional Health Promotion Center 9 Nakhon Ratchasima

The objective of this study was to examine the associations between exclusive breastfeeding during the first 6 months and selected variables. This study analyzed the secondary data source collected for health region 9's health status rapid survey collected during October and November 2014. Samples in this study were 3,703 mothers with children ages 6-12 months who resided in health region 9.

The results showed that the samples' ages ranged from 14 to 48 years (\bar{X} = 26.97 years, SD=6.66). Their ages during their pregnancy were between 12 and 46 years (\bar{X} = 25.47 years, SD=6.67). Among them, there were 912 pregnant women (24.8%) who were teenagers (ages under 20 years). Slightly below half of the samples received both early ANC and at least 5 quality ANC visits (n = 1,727, 47.3%). About half of the sample (n = 1,852, 51.1%) reported having their first children. Their children's birthweights were between 1,100 and 4,805 grams (\bar{X} = 3,054.85 grams, SD=453.66). There were 326 babies (8.8%) with birthweight lower than 2,500 grams (low birthweight). About one-fifth of the sample reported providing exclusive breastfeeding their babies for at least 6 months (n = 793, 21.4%). Upon the analyses of associations using Binary Logistic Regression between the mothers' exclusive breastfeeding (dependent variable) and each selected variables including 1) children's age, 2) Not being a teen mother (ages fewer than 20 years), 3) Receiving both early ANC (at the 12th week of their pregnancy or sooner) and at least 5 quality ANC visits, 4) number of child, and 5) having babies with birthweight of 2,500 grams or over, it was found that all selected variables were statistically associated with the exclusive breastfeeding variable at $p<0.05$.

Results from this study help confirms the significance of attending both the early ANC (at 12th week of women's pregnancy or sooner) and at least 5 visits of quality ANC at nearby hospitals or health care facilities on exclusive breastfeeding. Moreover, target groups who need special attention if exclusive breastfeeding is to be promoted effectively include teen pregnant women, mothers who were pregnant or recently gave birth to their first born, and mothers with babies' birthweight lower than 2,500 grams. Further investigations on detailed impacts of each variable on exclusive breastfeeding is suggested.

Keywords: Exclusive breastfeeding, Selected factors